

“Ομιλία Κολοκοτρώνη προς τους Γυμνασιόπαιδες στην Πνύκα”

/ [Ελλάδα 1821 - 2021](#)

Όμιλία πρὸς τοὺς Γυμνασιόπαιδες στὴν Πνύκα

Θεόδωρος Κολοκοτρώνης:

Παιδιά μου!

Εἰς τὸν τόπο τοῦτο, ὁποῦ ἐγὼ πατῶ σήμερα, ἐπατοῦσαν καὶ ἐδημηγοροῦσαν τὸν παλαιὸ καιρὸ ἄνδρες σοφοί, καὶ ἄνδρες μὲ τοὺς ὁποίους δὲν εἶμαι ἄξιος νὰ συγκριθῶ καὶ οὔτε νὰ φθάσω τὰ ἴχνη των. Ἐγὼ ἐπιθυμοῦσα νὰ σᾶς ἰδῶ, παιδιά μου, εἰς τὴν μεγάλη δόξα τῶν προπατόρων μας, καὶ ἔρχομαι νὰ σᾶς εἰπῶ, ὅσα εἰς τὸν καιρὸ τοῦ ἀγῶνος καὶ πρὸ αὐτοῦ καὶ ὕστερα ἀπ’ αὐτὸν ὁ ἴδιος ἐπαρατήρησα, καὶ ἀπ’ αὐτὰ νὰ κάμωμε συμπερασμοὺς καὶ διὰ τὴν μέλλουσαν εὐτυχίαν σας, μολονότι **ὁ Θεὸς μόνος ἡξεύρει τὰ μέλλοντα.**

Καὶ διὰ τοὺς παλαιοὺς Ἕλληνας, ὁποίας γνώσεις εἶχαν καὶ ποία δόξα καὶ τιμὴν ἔχαιραν κοντὰ εἰς τὰ ἄλλα ἔθνη τοῦ καιροῦ των, ὁποίους ἥρωας, στρατηγούς,

πολιτικούς είχαν, διὰ ταῦτα σᾶς λέγουν καθ' ἡμέραν οἱ διδάσκαλοί σας καὶ οἱ πεπαιδευμένοι μας. Ἐγὼ δὲν εἶμαι ἄρκετός. Σᾶς λέγω μόνον πὼς **ἦταν σοφοί**, καὶ ἀπὸ ἐδῶ ἐπῆραν καὶ **ἐδανείσθησαν τὰ ἄλλα ἔθνη τὴν σοφίαν των**.

Εἰς τὸν τόπον, τὸν ὁποῖον κατοικοῦμε, ἑκατοικοῦσαν οἱ παλαιοὶ **Ἕλληνες**, ἀπὸ τοὺς ὁποίους καὶ **ἡμεῖς καταγόμεθα καὶ ἐλάβαμε τὸ ὄνομα** τοῦτο. Αὐτοὶ διέφεραν ἀπὸ ἡμᾶς εἰς τὴν θρησκείαν, διότι ἐπροσκυνοῦσαν τὲς πέτρες καὶ τὰ ξύλα. Ἀφοῦ ὕστερα ἦλθε στὸν κόσμον ὁ Χριστός, **οἱ λαοὶ ὅλοι ἐπίστευσαν εἰς τὸ Εὐαγγέλιό του**, καὶ ἔπαυσαν νὰ λατρεύουν τὰ εἰδωλα. Δὲν ἐπῆρε μαζί του οὔτε σοφοὺς οὔτε προκομμένους, ἀλλ' ἀπλοὺς ἀνθρώπους, χωρικοὺς καὶ ψαράδες, καὶ **μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἔμαθαν ὅλες τὲς γλῶσσες τοῦ κόσμου**, οἱ ὁποῖοι, μολονότι ὅπου καὶ ἂν ἔβρισκαν ἐναντιότητες καὶ οἱ βασιλεῖς καὶ οἱ τύραννοι τοὺς κατέτρεχαν, δὲν ἤμπόρεσε κανένας νὰ τοὺς κάμη τίποτα. Αὐτοὶ ἐστερέωσαν τὴν πίστιν.

Οἱ παλαιοὶ Ἕλληνες, οἱ πρόγονοί μας, ἔπεσαν εἰς τὴν διχόνοια καὶ ἐτρώγονταν μεταξύ τους, καὶ ἔτσι ἔλαβαν καιρὸ πρῶτα οἱ Ῥωμαῖοι, ἔπειτα ἄλλοι βάρβαροι καὶ τοὺς ὑπόταξαν. Ὑστερα ἦλθαν οἱ Μουσουλμάνοι καὶ ἔκαμαν ὅ,τι ἤμποροῦσαν, διὰ νὰ ἀλλάξῃ ὁ λαὸς τὴν πίστιν του. **Ἔκοψαν γλῶσσες εἰς πολλοὺς ἀνθρώπους**, ἀλλ' ἐστάθη ἀδύνατο νὰ τὸ κατορθώσουν. **Τὸν ἕνα ἔκοπταν, ὁ ἄλλος τὸ σταυρό του ἔκαμε**. Σὰν εἶδε τοῦτο ὁ σουλτάνος, διόρισε ἕνα βιτσερεῖ [ἀντιβασιλέα], ἕναν πατριάρχη, καὶ τοῦ ἔδωσε τὴν ἐξουσία τῆς ἐκκλησίας. Αὐτὸς καὶ ὁ λοιπὸς κλῆρος ἔκαμαν ὅ,τι τοὺς ἔλεγε ὁ σουλτάνος.

Ὑστερον ἔγιναν οἱ κοτζαμπάσηδες [προεστοὶ] εἰς ὅλα τὰ μέρη. Ἡ τρίτη τάξη, οἱ ἔμποροι καὶ οἱ προκομμένοι, τὸ καλὺτερο μέρος τῶν πολιτῶν, μὴν ὑποφέρνοντας τὸν ζυγὸν ἔφευγαν, καὶ οἱ γραμματισμένοι ἐπῆραν καὶ ἔφευγαν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, τὴν πατρίδα των, καὶ ἔτσι ὁ λαός, ὅστις στερημένος ἀπὸ τὰ μέσα τῆς προκοπῆς, ἐκατήντησεν εἰς ἀθλίαν κατάστασιν, καὶ αὕτῃ αὔξαινε κάθε ἡμέρα χειρότερα· διότι, ἂν εὐρίσκετο μεταξύ τοῦ λαοῦ κανεὶς μὲ ὀλίγην μάθησιν, τὸν ἐλάμβανε ὁ κλῆρος, ὅστις ἔχαιρε προνόμια, ἢ ἐσύρετο ἀπὸ τὸν ἔμπορον τῆς Εὐρώπης ὡς βοηθός του, ἐγίνετο γραμματικὸς τοῦ προεστοῦ.

Καὶ μερικοὶ μὴν ὑποφέροντες τὴν τυραννίαν τοῦ Τούρκου καὶ βλέποντας τὲς δόξες καὶ τὲς ἡδονὰς ὅπου ἀνελάμβαναν αὐτοί, ἄφηναν τὴν πίστην τους καὶ ἐγίνοντο Μουσουλμάνοι. Καὶ τοιοῦτοτρόπως κάθε ἡμέρα ὁ λαὸς ἐλίγνενε καὶ ἐπτύχαινε.

Εἰς αὐτὴν τὴν δυστυχισμένην κατάστασιν μερικοὶ ἀπὸ τοὺς φυγάδες γραμματισμένους ἐμετάφραζαν καὶ ἔστελναν εἰς τὴν Ἑλλάδα βιβλία, καὶ εἰς αὐτοὺς πρέπει νὰ χρωστοῦμε εὐγνωμοσύνην, διότι εὐθὺς ὅπου κανένας ἄνθρωπος ἀπὸ τὸ λαὸ ἐμάνθανε τὰ κοινὰ γράμματα, ἐδιάβαζεν αὐτὰ τὰ βιβλία καὶ ἔβλεπε **ποίους εἶχαμε προγόνους, τί ἔκαμεν ὁ Θεμιστοκλῆς**

, **ὁ Ἀριστείδης καὶ ἄλλοι πολλοὶ** παλαιοὶ μας, καὶ ἐβλέπαμε καὶ εἰς ποίαν κατάσταση εὐρισκόμεθα τότε. Ὅθεν μᾶς ἦλθεν εἰς τὸ νοῦ νὰ τοὺς μιμηθοῦμε καὶ νὰ γίνουμε εὐτυχέστεροι. Καὶ ἔτσι **ἔγινε καὶ ἐπροόδευσεν ἡ Ἑταιρεία.**

Ὅταν **ἀποφασίσουμε** νὰ κάμωμε τὴν **Ἐπανάσταση**, δὲν ἐσυλλογισθήκαμε οὔτε πόσοι εἴμεθα, οὔτε πῶς δὲν ἔχομε ἄρματα, οὔτε ὅτι οἱ Τοῦρκοι ἐβαστοῦσαν τὰ κάστρα καὶ τὰς πόλεις, οὔτε κανέναν φρόνιμος μᾶς εἶπε «ποῦ πᾶτε ἐδῶ νὰ πολεμήσετε μὲ σιταροκάραβα βατσέλα», ἀλλὰ **ὡς μία βροχὴ ἔπεσε εἰς ὅλους μας ἡ ἐπιθυμία τῆς ἐλευθερίας μας, καὶ ὅλοι, καὶ ὁ κλῆρος μας καὶ οἱ προεστοὶ καὶ οἱ καπεταναῖοι καὶ οἱ πεπαιδευμένοι καὶ οἱ ἔμποροι, μικροὶ καὶ μεγάλοι, ὅλοι ἐσυμφωνήσαμε εἰς αὐτὸ τὸ σκοπὸ καὶ ἐκάμαμε τὴν Ἐπανάσταση.**

Εἰς τὸν πρῶτο χρόνον τῆς Ἐπαναστάσεως εἴχαμε μεγάλη ὁμόνοια καὶ ὅλοι ἐτρέχαμε σύμφωνοι. Ὁ ἓνας ἐπῆγεν εἰς τὸν πόλεμον, ὁ ἀδελφός του ἔφερνε ξύλα, ἡ γυναῖκα του ἐζύμωνε, τὸ παιδί του ἐκουβαλοῦσε ψωμὶ καὶ μπαρουτόβολα εἰς τὸ στρατόπεδον καὶ ἐὰν αὕτῃ ἡ ὁμόνοια ἐβαστοῦσε ἀκόμη δυὸ χρόνους, ἠθέλαμε κυριεύσει καὶ τὴν Θεσσαλίαν καὶ τὴν Μακεδονίαν, καὶ ἴσως ἐφθάναμε καὶ ἕως τὴν Κωνσταντινούπολιν. Τόσον τρομάξαμε τοὺς Τούρκους, ὅπου ἄκουγαν Ἕλληνα καὶ ἔφευγαν χίλια μίλια μακρὰ.

Ἐκατὸν Ἕλληνες ἔβαζαν πέντε χιλιάδες ἐμπρός, καὶ ἓνα καράβι μίαν ἀρμάδα. Ἀλλὰ δὲν ἐβάσταξεν. Ἦλθαν μερικοὶ καὶ ἠθέλησαν νὰ γένουν μπαρμπέρηδες εἰς τοῦ κασίδου τὸ κεφάλιν. Μᾶς πονοῦσε τὸ μπαρμπέρισμά τους. Μὰ τί νὰ κάμωμε; Εἴχαμε καὶ αὐτουνῶν τὴν ἀνάγκη. Ἀπὸ τότε ἤρχισεν **ἡ διχόνοια**, καὶ **ἐχάθη ἡ πρώτη προθυμία** καὶ ὁμόνοια. Καὶ ὅταν ἔλεγες τὸν Κώστα νὰ δώσῃ χρήματα διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ ἔθνους, ἢ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν πόλεμον, τοῦτος ἐπρόβαλλε τὸν Γιάννη.

Καὶ μ' αὐτὸν τὸν τρόπο κανεὶς δὲν ἤθελε οὔτε νὰ συνδράμῃ οὔτε νὰ πολεμήσῃ. Καὶ τοῦτο ἐγίνετο, ἐπειδὴ δὲν εἴχαμε ἓναν ἀρχηγὸν καὶ μίαν κεφαλὴν. Ἀλλὰ ἓνας ἔμπαινε πρόεδρος ἕξ μῆνες, ἐσηκώνετο ὁ ἄλλος καὶ τὸν ἔριχνε, καὶ ἐκάθετο αὐτὸς ἄλλους τόσους, καὶ ἔτσι ὁ ἓνας ἤθελε τοῦτο καὶ ὁ ἄλλος τὸ ἄλλο. Ἰσως **ὅλοι ἠθέλαμε τὸ καλόν, πλὴν καθένας κατὰ τὴν γνώμην του.**

Ὅταν προστάζουνε πολλοί, ποτὲ τὸ σπίτι δὲν χτίζεται οὔτε τελειώνει. Ὁ ἓνας λέγει ὅτι ἡ πόρτα πρέπει νὰ βλέπῃ εἰς τὸ ἀνατολικὸ μέρος, ὁ ἄλλος εἰς τὸ ἀντικρινόν καὶ ὁ ἄλλος εἰς τὸν Βορρῆαν, σὰν νὰ ἦτον τὸ σπίτι εἰς τὸν ἀραμπᾶ, καὶ νὰ γυρίζει, καθὼς λέγει ὁ καθένας. Μὲ τοῦτο τὸν τρόπο δὲν κτίζεται ποτὲ τὸ σπίτι, ἀλλὰ πρέπει νὰ εἶναι ἓνας ἀρχιτέκτων, ὅπου νὰ προστάζῃ πῶς θὰ γενῇ.

Παρομοίως καὶ ἡμεῖς ἐχρειαζόμεθα ἕναν ἀρχηγὸ καὶ ἕναν ἀρχιτέκτονα, ὅστις νὰ προστάξῃ καὶ οἱ ἄλλοι νὰ ὑπακούουν καὶ νὰ ἀκολουθοῦν. Ἀλλ' ἐπειδὴ εἴμεθα εἰς τέτοια κατάστασιν, ἐξ αἰτίας τῆς διχονοίας, μᾶς ἔπεσε ἡ Τουρκιὰ ἐπάνω μας καὶ κοντέψαμε νὰ χαθοῦμε, καὶ εἰς τοὺς στερνοὺς ἑπτὰ χρόνους δὲν κατορθώσαμε μεγάλα πράγματα.

Εἰς αὐτὴ τὴν κατάστασιν ἔρχεται ὁ βασιλεὺς, τὰ πράγματα ἡσυχάζουν, καὶ τὸ ἐμπόριο καὶ ἡ γεωργία καὶ οἱ τέχνες ἀρχίζουν νὰ προοδεύουν καὶ μάλιστα ἡ παιδεία. Αὐτὴ **ἡ μάθησις θὰ μᾶς αὐξήσῃ καὶ θὰ μᾶς εὐτυχήσῃ**. Ἀλλὰ διὰ νὰ αὐξήσομεν, χρειάζεται καὶ ἡ στερέωσις τῆς πολιτείας μας, ἡ ὁποία γίνεται μὲ τὴν καλλιέργειαν καὶ μὲ τὴν ὑποστήριξιν τοῦ Θρόνου.

Ὁ βασιλεὺς μας εἶναι νέος καὶ συμμορφώνεται μὲ τὸν τόπον μας, δὲν εἶναι προσωρινός, ἀλλ' ἡ βασιλεία του εἶναι διαδοχικὴ καὶ θὰ περάσῃ εἰς τὰ παιδιά τῶν παιδιῶν του, καὶ μὲ αὐτὸν κι ἐσεῖς καὶ τὰ παιδιά σας θὰ ζήσετε. Πρέπει νὰ **φυλάξετε τὴν πίστην σας καὶ νὰ τὴν στερεώσετε, διότι, ὅταν ἐπιάσαμε τὰ ἄρματα, εἶπαμε πρῶτα ὑπὲρ πίστεως καὶ ἔπειτα ὑπὲρ πατρίδος**. Ὅλα τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου ἔχουν καὶ φυλάττουν μία Θρησκείαν. Καὶ αὐτοί, οἱ Ἑβραῖοι, οἱ ὁποῖοι κατατρέχοντο καὶ μισοῦντο καὶ ἀπὸ ὅλα τὰ ἔθνη, μένουν σταθεροὶ εἰς τὴν πίστην τους.

Νὰ μὴν ἔχετε πολυτέλεια, νὰ μὴν πηγαίνετε εἰς τοὺς καφενέδες καὶ τὰ μπιλιάρδα. Νὰ δοθεῖτε εἰς τὰς σπουδὰς σας καὶ καλύτερα νὰ κοπιάσετε ὀλίγον, δύο καὶ τρεῖς χρόνους καὶ νὰ ζήσετε ἐλεύθεροι εἰς τὸ ἐπίλοιπον τῆς ζωῆς σας, παρὰ νὰ περάσετε τέσσαρους - πέντε χρόνους τὴ νεότητά σας, καὶ νὰ μείνετε ἀγράμματοι.

Νὰ σκλαβωθεῖτε εἰς τὰ γράμματά σας. Νὰ ἀκούετε τὰς συμβουλάς τῶν διδασκάλων καὶ γεροντοτέρων, καὶ κατὰ τὴν παροιμίαν, «μύρια ἤξευρε καὶ χίλια μάθαινε». Ἡ προκοπὴ σας καὶ ἡ μάθησίς σας νὰ μὴν γίνῃ σκεπάρνι μόνον διὰ τὸ ἄτομό σας, ἀλλὰ νὰ κοιτάζῃ τὸ καλὸ τῆς κοινότητος, καὶ **μέσα εἰς τὸ καλὸ αὐτὸ εὐρίσκεται καὶ τὸ δικό σας.**

Ἐγώ, παιδιά μου, κατὰ κακὴ μου τύχη, ἐξ αἰτίας τῶν περιστάσεων, ἔμεινα ἀγράμματος καὶ διὰ τοῦτο σᾶς ζητῶ συγχώρηση, διότι δὲν ὁμιλῶ καθὼς οἱ δάσκαλοί σας. Σᾶς εἶπα ὅσα ὁ ἴδιος εἶδα, ἤκουσα καὶ ἐγνώρισα, διὰ νὰ ὠφεληθῇτε ἀπὸ τὰ ἀπερασμένα καὶ ἀπὸ τὰ **κακὰ ἀποτελέσματα τῆς διχονοίας**, τὴν ὁποίαν νὰ ἀποστρέψετε, καὶ **νὰ ἔχετε ὁμόνοια**. Ἐμᾶς μὴ μᾶς τηρᾶτε πλέον. Τὸ ἔργο μας καὶ ὁ καιρὸς μας ἐπέρασε. Καὶ αἱ ἡμέραι τῆς γενεᾶς, ἡ ὁποία σᾶς ἄνοιξε τὸ δρόμο, θέλουν μετ' ὀλίγον περάσει.

Τὴν ἡμέρα τῆς ζωῆς μας θέλει διαδεχθῇ ἡ νύκτα τοῦ θανάτου μας, καθὼς τὴν ἡμέραν τῶν Ἀγίων Ἀσωμάτων θέλει διαδεχθῇ ἡ νύκτα καὶ ἡ αὐριανὴ ἡμέρα. Εἰς ἐσᾶς μένει νὰ ἰσάσετε καὶ νὰ στολίσετε τὸν τόπο, ὅπου ἡμεῖς ἐλευθερώσαμε· καί, διὰ νὰ γίνῃ τοῦτο, πρέπει νὰ ἔχετε **ὡς θεμέλια τῆς πολιτείας τὴν ὁμόνοια, τὴν θρησκεία, τὴν καλλιέργεια τοῦ θρόνου καὶ τὴν φρόνιμον ἐλευθερία**.

Τελειώνω τὸ λόγο μου. Ζήτω ὁ βασιλεὺς μας Ὅθων! Ζήτω οἱ σοφοὶ διδάσκαλοι! Ζήτω ἡ Ἑλληνικὴ Νεολαία!

Διὰ τὴν αντιγραφή

Μυργιώτης Παναγιώτης
Μαθηματικός

Υ.Γ 1.ἔξεφωνήθη ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ τῇ 8ῃ Ὀκτωβρίου 1838 καὶ ἐδημοσιεύθη εἰς τὴν ἐφημερίδαν ΑἰΩΝ τῇ 13ῃ Νοεμβρίου 1838.

Υ.Γ2. Οἱ υπογραμμίσεις εἶναι τοῦ αντιγραφέως